

OSEBNOST:

= edinstvena (različni), trajna (ne Δ pretirano) smiselna celota *telesnih* (videz), *duševnih* (osebnostne), *vedenjskih* značilnosti posameznika.

1. **temperament:** = prirojen način odzivanja/reagirana na dražljaje (moč, pogostost) – komunikativnost, odločnost, ambicioznost, čustvenost, trmoglavost,...
2. **značaj:** = vsebinske lastnosti osebnosti, ki zajemajo moralno-etične in voljne lastnosti človeka (oblikuje okolje) – marljivost, lenost, odgovornost, altruizem (nesebična pomoč), redoljubnost, iskrenost, ...
3. **sposobnosti:** - inteligentnost, ustvarjalnost, domišljija, originalnost, glasbeni talent,...
4. **telesne značilnosti:** videz

TIPOLOŠKO POJMOVANJE OSEBNOSTI: (+ lažje razumevanje, hitro, preprosto primerjanje, - ekstremov malo, poenostavljanje)

Hipokratov – Galenov model temperamenta □ vsakega človeka možno uvrstiti v en tip; telesni sokovi

- ⊙ *melanholik:* depresiven, pesimističen, potlačen, miren, neodziven, tog, trezen, zadržan,...
- ⊙ *kolerik:* strasten, agresiven, razdražljiv, silovit, prepirljiv, spremenljiv, dejaven,...
- ⊙ *flegmatik:* počasen, miren, hladnokrven, previden, razmišljajoč, zanesljiv, stabilen
- ⊙ *sangvinik:* energičen, živahen, optimističen, lahkoten, prijeten, družaben, odziven, brezkrben,...

DIMENZIONALNO POJMOVANJE OSEBNOSTI: (+ bolj natančno, - preveč zakomplicirano)

- *Raymond B. CATTELL* □ leksični pristop (slovar, izpis besed, pridevniki); faktorjska analiza (16 faktorjev)
- *Hans J. Eysenck* = *dimenzije osebnosti:*

○ **ekstravertnost – introvertnost:**

(družaben, optimist, zgovoren, nezanesljiv, impulziven – nedružaben, zanesljiv, nadzirajo čustva, mirni, odmaknjeni)

○ **nevroticizem – čustvena stabilnost:**

(zaskrbljen, temperamenten - samopodoba, psihosomatika (bolezni) – miren, brezskrben, počasneje odzivajo)

○ **psihoticizem – nepsihoticizem:**

(samotarski, agresivni, čudaški, neprilagodljivi, manipuliranje - ...)

- **čustvena labilnost:** melanholik, kolerik
- **ekstravertnost:** kolerik, sangvinik
- **čustvena stabilnost:** sangvinik, flegmatik
- **introvertnost:** flegmatik, melanholik

MORALNI RAZVOJ:

= proces Δ v vsebini, razumevanju socialno sprejetih pravil in prepovedi.

Morala = sistem pravil, ki jih moramo upoštevati, kot pripadniki neke družbe.

- **KOHLBERG** □ teorija stopenjskega razvoja (v povezavi z vzgojo)
  - **Prekonvencionalna raven:** (4-10 let) merila so pravila, ukazi (avtoriteta); strah pred kaznijo, posledicami, glede na škodo, vzajemna menjava (ti meni, jaz tebi)
  - **Konvencionalna raven:** (puberteta): dogovori, zakoni, pričakovanja, notranja motivacija, odobravanje drugih (ni nujno pravilno)
  - **Postkonvencionalna raven:** (od 13. leta -) merila izhajajo iz posameznika, lastna presoja ne glede na zakone, (inteligentni, izobraženi ljudje), spremembe zakonov (ne krši).